

Wingewest Rosmalen

Al tien jaar maakt Rosmalen deel uit van Den Bosch, maar de autochtone inwoners zijn nog altijd gepikeerd over de annexatie. De lokale partijen hopen te profiteren van die onvrede, ook al is het zwembad weer open en staan de bloemen er mooi bij.

Door Jaap Stam

Centrum van Rosmalen.

FOTO'S MARCEL VAN DEN BERGH - DE VOLKSKRANT

Jack Delhez, gemeenteraadslid voor Leefbaar 's-Hertogenbosch en Rosmalen: 'Het gaat Den Bosch alleen om de centen. Ze roven ons leeg als varen wij een wingewest.'

Verpauperde volkswijken en gerek aan parkeerterreinen kenden Rosmalenaren alleen van de tv, maar sinds hun dorp tien jaar geleden werd opgeslokt door Den Bosch moeten ze meebetalen aan de oplossing van die grootstedelijke problemen. Als een plein aan renovatie toe is, gaan Bosschenaren in Parijs kijken om ideeën op te loen.

Antje Heijmans, die vanaf haar geboorte, 83 jaar geleden, in Rosmalen woont: 'Ze hebben altijd schulden, die Bosschenaren. De krant staat er vol van. En wij moeten ervoor opdraaien.'

De onroerendezaakbelasting, de ozb, werd meteen gelijkgetrokken met het Bossche tarief, dat fors hoger was. Heijmans: 'Achter mijn huis heb ik een hondenkooi. Als je ertegenaan duwt, stort ie in. Die is tweeduizend gulden waard, hebben ze gezegd, en daar moet ik belasting over betalen.'

Rosmalen heeft alleen nog een loket voor paspoorten, rijbewijzen en aangifte van geboorten. Voor Bouw en Wonen, de Sociale Dienst en alle andere dienstverlening moeten Rosmalenaren de hele stad door, want het Stadskantoor staat aan de verkeerde kant. In zelfstandig Rosmalen kon je nog bij een wethouder binnenstappen; in Den Bosch blijf je in een telefonisch keuzemenuutje rondlopen.

'Direct contact, korte lijnen, dat zijn we kwijt. Het is onpersoonlijk en complex geworden', zegt Delhez. 'Ik heb brand gehad in mijn keuken. De brandweer trok de muur om omdat die op instorten stond. Kreeg ik een schriftelijke vermaning van de gemeente omdat ik geen sloopvergunning had aangevraagd.'

Met de gemeenteraadsverkiezingen voor de deur laat het anti-Bossche sentiment op in Rosmalen. Ad Schouten, fractievoorzitter van Rosmalens Belang, mag graag moed putten uit de vorige verkiezingen.

Op de uitslagenavond liepen CDA'ers zelfverzekerd rond, ervan overtuigd dat het verhaal van Rosmalens Belang uit was en hun partij weer de grootste zou worden. 'De uitslag wordt bekendgemaakt: wij blijven de grootste. Het is doodstil, ongeloof alom. Een groep Rosmalenaren heft het Rosmalens volkslied aan. Dat was een emotioneel moment, sommigen stonden met tranen in de ogen.'

Antje Heijmans: 'Echte Rosmalenaren hebben een hekel aan die schreeuwers uit Den Bosch.'

Ad Schouten (links) van Rosmalens Belang, Geert Sniijders (PvdA) en Jack Delhez (Leefbaar 's-Hertogenbosch en Rosmalen)

Annexatie

Of het nu Halsteren is dat door Bergen op Zoom werd ingepikt, Krommenie dat met Zaanstad opging in Zaanstad, Vleuten dat werd ingelijfd door Utrecht - dorpen die dreigen te worden geannexeerd door de grote buurgemeente lopen massaal te hoop. Politici die voor de herindelings zijn, wordt grotelijks verweten. Veel halen de protesten niet uit, slechts een enkele gemeente ontspringt de dans. Sinds de totstandkoming van de gemeentewet van Thorbecke in 1851 is het aantal gemeenten meer dan gehalveerd: twaalfhonderd toen, 467 nu. Vooral de laatste twintig jaar is er

stevig huisgehouden. Midden jaren tachtig waren er nog 714 zelfstandige gemeenten. Rosmalen, in de vorige eeuw gegroeid van een plattelandsgemeente tot een gemeente van bijna 28 duizend inwoners, heeft zich met hand en tand verzet tegen de annexatie door Den Bosch, dat bijna zes keer groter was. In de herfst van 1995 keurde de Eerste Kamer de samenvoeging met een kleine meerderheid (36 tegen 34) goed. Veel senatoren hadden moeite met het lot dat Rosmalen, een van de grootste gemeenten die ooit zijn opgeheven, trof. Volgens richtlijnen van het ministerie van Binnenlandse Zaken

had het voldoende inwoners om zelfstandig te mogen voortbestaan. Maar de Brabantse hoofdstad had de Rosmalense grond nodig om huizen te bouwen. Bij de eerste verkiezingen na de annexatie, nog in 1995, veroverde Rosmalens Belang tien (van de 39) zetels en was daarmee verreweg de grootste partij. Door dat de Bosschenaren amper belangstelling hadden voor de tussentijdse verkiezingen, telde de proteststemmen van de Rosmalenaren bijna dubbel. De twee verkiezingen daarop, in 1998 en 2002, behaalde Rosmalens Belang zes zetels en bleef in stemmenaantal de grootste partij.

Jack Delhez kan zich er nog om verknouwen. Vlak voor de vorige verkiezingen vond een prominent lid van de plaatselijke PvdA het nodig te roepen dat het zes jaar na de inlijving door Den Bosch afgelopen moest zijn met dat Rosmalens Calimero-gedoe. Rosmalens Belang, toen nog de partij van Delhez, stond op vijf zetels in de peilingen en kreeg er bijna zeven.

In de gemeenteraad hebben Delhez en Schouten af en toe het idee dat Rosmalen is weggevaagd. Delhez: 'We hebben het over het museum voor hedendaagse kunst in Den Bosch, over het Stadskantoor in Den Bosch, over het ziekenhuis-terrein in het centrum van Den Bosch en dan hebben we er over... o ja, Rosmalen is er ook nog.'

Schouten: 'Als je opkomt voor Rosmalen hoor je wel eens: hou nou eens op met dat gezeik.'

Schouten en Delhez weten dat Rosmalenaren geregeld de pijn van de annexatie voelen. Dat he internationale grastennistoer van Rosmalen op radio en tv 'var Den Bosch' wordt genoemd, is zo'n pijnscheut.

De sentimenten laaiden hoog op toen bekend werd dat De Groot Wielen, een stadsuitbreiding van 4300 woningen in de polders van Rosmalen, een Bossche postcode zou krijgen. Aangevoerd door Rosmalens Belang heeft de gemeente raad dat tegengehouden. Schouten: 'Er zijn Rosmalenaren die e niet zouden zijn gaan wonen al het een Bossche postcode had gekregen.'

Tien jaar na de annexatie willen zeven van de tien Rosmalenaren dat hun dorp weer zelfstandig wordt. Dat blijkt uit een onderzoek in opdracht van Zuinig 0 Rosmalen, een aan Rosmalens Belang gelieerde vereniging. 'Eén of de drie huwelijken eindigt in een scheiding, waarom dit niet', redde neert de vereniging.

Geert Sniijders, fractievoorzitter en kandidaat-wethouder van de PvdA, woonachtig in Rosmalen heeft het idee dat de wond heel maar niet mag helen. 'Rosmalen Belang blijft zeggen dat het vroeger allemaal beter was. De samenvoeging heeft ook voordelen gehad. De nieuwe gemeente 's-Hertogenbosch heeft stevig geïnvesteerd in Rosmalen. Het is ook een kwestie van beeldvorming. Het college en de politieke partijen moeten betere voor het voetlicht brengen wat voor Rosmalen doen.'

Gevraagd naar pluspunten van de inlijving, blijft het lang stil bij Rosmalens Belang en Leefbaar 's-Hertogenbosch en Rosmalen. Delhez: 'Omdat ze groter zijn

kunnen ze bij calamiteiten snel en groots uitrukken. Als er omgewaaide bomen en afgerukte takken op de weg liggen, zijn die snel opgeruimd.'

Schouten: 'De bloemen op de rotondes worden mooi verzorgd.'

Sniijders heeft geen bedenktijd nodig: 'Er komt een prachtig sociaal-cultureel centrum met een theaterzaal met honderd stoelen. Het Rosmalense verenigingsleven wordt daarmee op zijn wenken bediend. De voetbalclub en de honkbalvereniging hebben schitterende accommodaties gekregen en het zwembad is weer geopend.'

Rosmalens Belang begon de afgelopen raadsperiode met zes zetels en een wethouder, en eindigt gehalveerd in de oppositie. De annexatie klonk door in het geruzie; als het niet de aanleiding was, speelde die op de achtergrond of in de nasleep.

Twee raadsleden zochten hun heil bij Leefbaar 's-Hertogenbosch en Rosmalen, een bij de PvdA. Delhez, die overliep naar Leefbaar: 'Rosmalens Belang laat de oren hangen naar de Bosschenaren. Mijn wethouder ging zonder slag of stoot akkoord met de zoveelste verhoging van de ozb. Hij heulde met de vijand en hield zich doof voor het Rosmalens geluid.'

Schouten van Rosmalens Belang - 'totale onzin, zijn haan moest klinken kraaien, meer wil ik er niet over zeggen' - is ervan overtuigd

'Rosmalensen bevallen niet graag in het ziekenhuis, want dan moeten ze naar Den Bosch en is hun kind een Bosschenaar'

dat de overlopers aan hun zetels blijven plakken vanwege de aantrekkelijke vergoeding. Die is flink hoger in het grote Den Bosch.'

Delhez: 'De onkostenvergoeding is voor mij nimmer reden geweest een zetel te bekleden.'

Schouten: 'Leefbaar is uitgekotst in het Bossche. Nu proberen ze in het Rosmalense stemmen te halen. Dat zie je aan hun lijst. Daar staan nogal wat Rosmalenaren op.'

Delhez: 'Veel inwoners van Rosmalen keren juist Rosmalens Belang de rug toe vanwege het onvoldoende presteren van die partij.'

Schouten beseft dat zijn partij er niet heeft uitgehaald wat erin zat. Rosmalens Belang werd drie keer op rij de grootste, leverde telkens een of twee wethouders, en heeft geen stempel gedrukt. 'We waren goedwillend, maar hadden onvoldoende kwaliteit.'

De vraag of de dorpingen zich hebben vertild aan de stad, verbaast Schouten. 'Je kunt ook zeggen dat andere partijen zich hebben vertild aan Rosmalen. Keer op keer, bij iedere verkiezingen, denken ze: ach, Rosmalen, dat stelletje boeren sneeuwen we wel onder. Zo makkelijk gaat dat niet.'

Ook volgende week niet, stroopt Schouten de mouwen op. 'We hebben een rottijs gehad, de helft van de fractie is weggelopen, en toch blijven de inwoners ons steunen. Vanochtend nog kom ik in het dorp een man tegen met de uitstraling van een VVD'er en die zegt: hoe jullie het ook doen, wij blijven op Rosmalens Belang stemmen.'

Voor de autochtone Rosmalenaar geeft zich niet zomaar gewonnen. Die zal nooit een Bosschenaar worden - in het stemhokje zeker niet.

Schouten: 'Er zijn er die zeggen dat ze vijandelijk gebied betreden als ze de oude gemeentegrens oversteken.'

Antje Heijmans, die al 83 jaar in Rosmalen woont: 'Echte Rosmalenaren hebben een hekel aan die schreeuwers. Rosmalensen bevalen niet graag in het ziekenhuis, want dan moeten ze naar Den Bosch en is hun kind een Bosschenaar.'

Sniijders van de PvdA: 'Het valt wel mee met die anti-Bossche sentimenten. De Rosmalenaar raakt eraan gewend onderdeel te zijn van de stad. Dat merk ik aan de contacten op straat. Dat neemt niet weg dat je respectvol met die sentimenten moet omgaan.'

Delhez van Leefbaar: 'Een Bosschenaar vindt al gauw: wat wij doen is goed, wat wij zeggen snijdt hout. Een Rosmalenaar is ingetogen, laat zich makkelijk de spijs van het brood eten. Maar ik niet.'